

ofte Lyendet selv megen Glæde og Tilfredshed. Der er næppe Mange blandt os Udby, som ikke erindre, hvorledes man den Gang ofte saae Lyendet med Glæde og Tilfredshed gysle med sin Gjerning i Huset og aabenbart søle sig ligesaa lykkelig i Hjemmet som Husbonden selv. Men hvor aldeles forskjellig ere ikke Forholdene nu. En æret Folketingsmænd hentydede for et Diebliff siden til, ligesom ogsaa den ærede Ordfører antydede det, at Skylden maa hovedsagelig lægges paa Husbonden. I den Henseende skal jeg udtale, hvad jeg personlig har erfaret, og der er vist Mange, som have erfaret det Samme. Jeg har kendt Husbønder, der have gjort de største Opoffrelser for at knytte alle deres Tjenestefolk til Hjemmet og Familiekredsen, som have søgt at omgive Lyendet med al Hjemmets Hygge og ved at opmuntre det til Huslid i dets egen Interesse have troet ikke blot at kunne skaffe det en vis Nydelse i Diebliffet, men ogsaa en Indtægt for Fremtiden. Jeg har imidlertid ikke i disse Aar set Bestræbelser af den Art have de forventede Frugter. Silbestuer, Markedalsøier, Kortspil eller Udsvævelser have for en stor Del af Lyendet været de Fornøielser, der mest trængtes efter, og selv om der har været hæderlige Undtagelser, omstødes dog ikke derved den Paastand, at hin Retning har været den overvejende. I nogle Aar har dette Liv tilfredsfillet de Bedkommende. Man har brugt, hvad man har tjent, og skjøndt Kvinden i saa Aar er bleven langt mere end fordoblet, have de Færreste haft Overflud, og de Fleste have haft Gjæld. Efter saaledes at have tilbragt en Del af deres Liv i Sus og Dus, blive slige Folk dog i Almindelighed kjede af en Stilling, som er blot for alt alvorligt Indhold og ikke aabner dem nogen beroligende Udsigt for Fremtiden. Hvormange Tusinder af saadanne Lyender have vi ikke set reise til Amerika og Australien. Jeg har haft Leilighed til at tale med adskillige af dem før Afreisen og ogsaa med adskillige efter Tilbagekomsten, og under alvorlig Samtale har jeg forvist mig om, at den almindelige, dem selv ubevist, indre Aarsag til deres Udvandring var den, at de ikke havde betragtet deres Tjenesteplass som et Hjem, hvor de selv kunde finde en hyggelig Plads ved den hjemlige Arne. Efter at den nye Lyendelov ved sin Opfattelse af Lyendeforholdet som et rent Kontraktforhold har stillet Lyendet i et andet Forhold til Tjenestehjemmet end tidligere, er Resultatet blevet, at Lyendet kun betragter dette som et midlertidigt Opholdssted, hvoril det er saa løst knyttet, at det ei, saaledes som tidligere, tager Del i Husbondens Ve og Vel, i hans Sorger og Glæder. Dets Liv savner derfor det Indhold, den Spænding og Interesse for dets Gjerning, som er aldeles nødvendig, naar man Længden skal søle sig tilfreds. For at udfylde Tomheden søgte Lyendet derpaa Udsvævelser udenfor Hjemmet, men den

Art Glæder ere ikke istand til at skænke Livet noget varigt Indhold, og efterhaanden tabtes da Glæden over Fædrelandet som over Hjemmet, og de drog da til det fremmede Land for at søge den der. Det var ikke i de trange Aar, at Vandrelysten greb Lyendet; det var ikke den Gang, da det sled haardt for en ringe Løn. Nei, det var den Gang, da høi Løn, overberende Behandling og udstrakt Frihed var bleven almindelig, at Lyendet tabte Dyssen til sin Stilling og Glæden over Hjemmet og Fædrelandet og reiste til fremmede Lande. For Enhver, der ser paa Sagen med ubiødede Blik, er dette et Vidnesbyrd om, at den nyere Lyendelovgivning har forfeilet sine Hensigter ligeoverfor Lyendet. Vel blev jeg nu atter af enkelte Medlemmer afbrudt med, at dette var Husbondernes Skyld, hvilket ogsaa Ordføveren antydede; men næst efter at henvisse til, hvad jeg nys bemærkede om den Erfaring, jeg har gjort med Hensyn til mange Husbønder, som med største Opoffrelse have søgt at knytte Lyendet til Familien, vil jeg henvisse til samtlige Andragender fra Landboforeningerne. Jeg veed ikke, at der findes nogen mere fylldig, speciel Repræsentation for den danske Landbosstand end Landboforeningerne; men tro De Herrer, at disse Foreninger bestaa af en Samling egenkjerlige og haardhjertede Husbønder? Tro De, at denne Del af Samsundet, hvilken vi ogsaa finde repræsenteret her i denne Sal, ikke ligesaa vel har Hjerte for Lyendet, som De selv? Nei, mine Herrer, den Opfattelse vilde være fuldstændig falff og ufortjent; thi det lader sig ikke benægte, at mange Husbønder ofte gjennem en lang Narrække have uden at trættes gjort den Erfaring, at ethvert Forsøg paa at knytte Lyendet til Familien er mislykket. Hvo har ikke ligeledes set, hvorledes det ofte gaar en overbærende Madmoder eller Husbond, som vil forsøge at give efter og lempe sig efter Lyendet. Har Nogen set en mere ynkelig Rolle end den, en saadan Husbond maa spille, naar Lyendet tager Hervedømmet paa Gaarden, og Husbonden ikke veed, paa hvad Fod han maa staa. Naar han saa vil forsøge paa at stramme Tøilene, hvad Magt har han saa? Bliver Lyendet trodsigt, maa han sætte Haardt mod Haardt, men selv om han er Mand derfor, saa risikerer han, at Lyendet en smuk Morgen er borte. Det er ikke saa forunderligt, om mangen en Husbond efter saadanne Erfaringer bringes til at betragte Lyendet som en usorbederlig Race, paa hvilken alle Velgjerninger ere spildte, og det er da ikke heller saa mærkvaerdigt, at enkelte haardhjertede og egenkjerlige Husbønder, gaaende ud fra denne Anskuelse, kunne behandle deres Lyende saaledes, at Husbonden Intet har at beklage sig over. Jeg indrømmer beredvillig, at dette Sidste maaste ogsaa findes altsfor ofte Sted; men selv om de Herrer havde Ret i den Anskuelse, som jeg ikke tror er retfærdig, at nemlig Hovedskylden for det flette Forhold ligger hos Husbonden, saa er dette